

V Bruseli 7. 11. 2023
COM(2023) 688 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o udelení odchýlky podľa článku 22 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorá sa predkladá podľa článku 14 ods. 3 smernice 93/109/ES o uplatňovaní volebného práva a práva byť volený do Európskeho parlamentu

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o udelení odchýlky podľa článku 22 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorá sa predkladá podľa článku 14 ods. 3 smernice 93/109/ES o uplatňovaní volebného práva a práva byť volený do Európskeho parlamentu

1. ÚČEL SPRÁVY

V smernici Rady 93/109/ES¹ sa stanovujú podrobnosti uplatňovania práva voliť a práva byť volený do Európskeho parlamentu pre občanov EÚ, ktorí majú bydlisko v členskom štáte, ktorého nie sú štátnymi príslušníkmi.

V článku 14 ods. 3 smernice sa stanovuje, že pred každými voľbami do Európskeho parlamentu Komisia i) predloží Európskemu parlamentu a Rade EÚ správu o tom, či je udelenie odchýlky príslušným členským štátom podľa článku 22 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) stále oprávnené, a ii) prípadne navrhne, aby sa urobili potrebné úpravy.

Ďalšie voľby do Európskeho parlamentu sa v 27 členských štátoch EÚ uskutočnia 6. až 9. júna 2024.

Jediným členským štátom, ktorý uplatňuje odchýlku podľa smernice, je Luxembursko.

Cieľom tejto správy je overiť, či stále platia okolnosti na udelenie odchýlky, a prípadne navrhnúť potrebné úpravy.

2. PRÁVO VOLIŤ A BYŤ VOLENÝ VO VOĽBÁCH DO EURÓPSKEHO PARLAMENTU

V článku 22 ods. 2 ZFEÚ sa stanovuje, že občania EÚ s bydliskom v členskom štáte, ktorého nie sú štátnymi príslušníkmi (ďalej len „migrujúci občania EÚ“), majú právo voliť aj byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu v tomto členskom štáte, za tých istých podmienok ako štátni príslušníci tohto štátu.

Výkon tohto práva podlieha podrobnej úprave, ktorú prijme Rada po porade s Európskym parlamentom. Táto úprava môže stanoviť odchýlky, ak je to odôvodnené špecifickými problémami niektorého členského štátu.

Podrobné úpravy uplatňovania práva voliť a byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu boli stanovené v uvedenej smernici.

V jej článku 3 sa stanovuje, že akákoľvek osoba, ktorá v určený deň:

¹ Smernica Rady 93/109/ES zo 6. decembra 1993, ktorou sa stanovujú podrobnosti uplatňovania volebného práva a práva byť volený do Európskeho parlamentu pre občanov únie s bydliskom v členskom štáte, ktorého nie sú štátnymi príslušníkmi (Ú. v. ES L 329, 30.12.1993, s. 34).

- a) je občanom EÚ v zmysle článku 20 ZFEÚ a
- b) nie je štátnym príslušníkom členského štátu bydliska, ale v každom prípade spĺňa tie isté podmienky vzhľadom na právo voliť a byť volený tak, ako ukladá tento štát právnymi predpismi svojim vlastným štátnym príslušníkom,

má právo voliť a byť volený do Európskeho parlamentu v členskom štáte bydliska, pokiaľ tohto práva nebola zbavená podľa článkov 6 a 7 smernice.

Každý takýto volič sa v tejto správe označuje ako „migrujúci občan EÚ, ktorý má právo voliť“ a každý takýto kandidát ako „migrujúci občan EÚ, ktorý má právo byť volený“.

3. **ODCHÝLKY PODĽA ČLÁNKU 14 SMERNICE**

V odôvodneniach smernice sa uvádza možnosť členských štátov odchyliť sa od všeobecných pravidiel tejto smernice, ak je to zdôvodnené (ako sa stanovuje v súčasnom článku 22 ZFEÚ), problémami, ktoré sú špecifické pre členský štát.

V odôvodneniach sa ďalej vysvetľuje, že takéto špecifické problémy môžu nastať v členskom štáte, v ktorom pomer migrujúcich občanov EÚ, ktorých vek oprávňuje k účasti vo voľbách, veľmi výrazne presahuje priemer v rámci celej EÚ.

V článku 14 ods. 1 prvom pododseku sa uvádza, že ak v danom členskom štáte presiahne pomer migrujúcich občanov EÚ vo veku oprávňujúcim k účasti vo voľbách, 20 % celkového počtu občanov EÚ vo veku oprávňujúcim k účasti vo voľbách, ktorí v ňom majú bydlisko, tento členský štát môže odchylné od článkov 3, 9 a 10:

- a) obmedziť právo voliť na migrujúcich občanov EÚ, ktorí majú v danom členskom štáte bydlisko počas určitého minimálneho obdobia (ktoré nesmie prekročiť päť rokov);
- b) obmedziť právo byť volený na migrujúcich občanov EÚ, ktorí majú v tomto členskom štáte bydlisko počas určitého minimálneho obdobia (ktoré nesmie prekročiť desať rokov).

Na migrujúcich občanov EÚ, ktorí z dôvodu, že majú bydlisko mimo svojho domovského členského štátu alebo z dôvodu trvania tohto bydliska nemajú právo voliť alebo byť volení v tomto domovskom štáte, sa však nevzťahujú stanovené podmienky týkajúce sa dĺžky bydliska.

V článku 14 ods. 1 druhom pododseku sa stanovuje, že „[t]ieto ustanovenia sa nedotýkajú príslušných opatrení, ktoré tento členský štát môže prijať vo vzťahu k zostavovaniu kandidátskych listín, a zámerom ktorých je predovšetkým stimulovať integráciu občanov únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi daného štátu“.

4. **ODCHÝLKY UPLATŇOVANÉ LUXEMBURSKOM**

Jediným členským štátom, ktorý uplatňuje odchýlku na základe článku 14 ods. 1 smernice, je Luxembursko.

Podľa luxemburského práva nesmie listina pre voľby do Európskeho parlamentu obsahovať viac ako šesť kandidátov; musí byť zostavený z väčšiny kandidátov luxemburskej štátnej príslušnosti.² Ako potvrdili luxemburské orgány, z tohto zákona vyplýva, že na listine môžu byť uvedení len dvaja migrujúci občania EÚ, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi Luxemburska.

Od roku 2013³ Luxembursko nepodmieňuje právo migrujúcich občanov EÚ voliť alebo byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu minimálnou dĺžkou bydliska v Luxembursku.

5. **POSÚDENIE OKOLNOSTÍ ZDÔVODŇUJÚCICH UDELENIE ODCHÝLKY**

Okolnosti opísané v článku 14 ods. 1 ako podmienka na odchýlenie sa od všeobecných pravidiel stanovených v smernici sú, že „pomer občanov Únie vo veku oprávňujúcim k účasti vo voľbách, ktorí v ňom majú bydlisko, ale nie sú jeho štátnymi príslušníkmi, [presiahne] 20 % celkového počtu občanov únie, ktorí v ňom majú bydlisko a sú vo veku oprávňujúcim k účasti vo voľbách“.

V článku 14 ods. 3 druhej vete sa stanovuje, že členské štáty, ktoré sa odvolávajú na odchýlku podľa odseku 1, informujú Komisiu o všetkých dôležitých okolnostiach.

Luxemburské orgány zaslali Komisii potrebné informácie v liste z 25. novembra 2022, z ktorých vyplýva, že k 16. novembru 2022 malo v Luxembursku bydlisko 201 524 migrujúcich občanov EÚ vo veku oprávňujúcim k účasti vo voľbách, pričom celkový počet občanov EÚ (vrátane občanov s luxemburskou štátnou príslušnosťou) vo veku oprávňujúcim k účasti vo voľbách s bydliskom v Luxembursku predstavoval 481 184 osôb.

Z toho vyplýva, že k 16. novembru 2022 predstavoval podiel migrujúcich občanov EÚ vo veku oprávňujúcim k účasti vo voľbách s bydliskom v Luxembursku 41,88 % z celkového počtu občanov EÚ vo veku oprávňujúcim k účasti vo voľbách s bydliskom v Luxembursku. Tento podiel zostáva výrazne vyšší ako je hranica stanovená v smernici (20 %) a nie je dôvod domnievať sa, že táto situácia sa odvtedy zmenila.

Luxembursko si uplatňuje odchýlku na základe veľkého podielu migrujúcich občanov EÚ. Podľa luxemburských orgánov je účelom opatrenia týkajúceho sa zostavovania listín predísť akejkoľvek polarizácii medzi listinami kandidátov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi Luxemburska a ktorí nie sú jeho štátnymi príslušníkmi.

² Článok 291 ods. 5 volebného zákona.

³ Zákon z 20. decembra 2013, ktorým sa mení volebný zákon.

Vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2014 boli z 54 kandidátov v Luxembursku traja občanmi, ktorí neboli jeho štátnymi príslušníkmi. V roku 2019 boli zo 60 kandidátov dvaja občanmi, ktorí neboli jeho štátnymi príslušníkmi.

6. ZÁVER

Komisia víta skutočnosť, že Luxembursko prestalo podmieňovať právo migrujúcich občanov EÚ voliť alebo byť volený vo voľbách do Európskeho parlamentu minimálnou dĺžkou bydliska v Luxembursku.

Pokiaľ ide o zostavovanie kandidátskych listín, na základe skutočnosti, že podiel migrujúcich občanov EÚ vo veku oprávňujúcim k účasti vo voľbách s bydliskom v Luxembursku zostáva výrazne vyšší ako prahová hodnota 20 % uvedená v článku 14 ods. 1, udelenie odchýlky je stále oprávnené.

Komisia povzbudzuje Luxembursko, aby pokračovalo vo vykonávaní opatrení na podporu integrácie migrujúcich občanov EÚ, a to aj pokiaľ ide o zostavovanie kandidátskych listín.